

LETO XI.

V LJUBLJANI 20. DECEMBRA 1941-XX

ŠTEV. 6-7

Očetovo bodrilo

(Iz papeževega božičnega nagovora 1940.)

»Sveto božično veselje, ki žubori iz src Kristusovih vernikov, nikakor ni odvisno od zunanjih dogodkov, ki ga ne smejo niti zmotiti niti zmanjšati. Božično veselje, ki napolnjuje srca z radostjo in srečo, ima tako globoke korenine in tako visoke svoje vrhove, da ga ne more uničiti noben zemski dogodek, naj bo svet v miru ali v vojni. Kdo bolj občuti tolažbo Gospodove besede apostolom: „Vaše srce se bo zveselilo in vašega veselja vam ne bo nihče vzel kakor kristjan, čigar srce je iskreno in volja čista in ki se ob zvokih pesmi miru ljudem, ki so dobre volje, bliža k jaslicam, od koder mu prvič govori Beseda, ki je meso postala.

Kdor se je poglobil v pomenljivost tega speva, kdor je samo za hip okusil resnico in ljubezen, ki jo vsebuje, on bo v božični skrivnosti našel kljub strašni zunanji zmedi in bolečini sedanjega časa tiho zavetje. Daleč bo od vsakega pretiranega optimizma, ki noče videti resničnosti, posebno pa še oddaljen od vsakega plašnega in morečega pesimizma. Dobro ve, da sta življenje in delo Cerkve stalno zasledovana od Herodovih hlapcev, ki so zasledovali življenje in delo Odrešenikovo. Ravno tako pa ne pozablja, da skrivnostna zvezda milosti z neba sveti in bo svetila vsakomur, ki hrepeni po Gospodovih jaslicah. Ta vodnica ga bo peljala iz zmote k resnici in iz zmede do polne vere v Kristusa, Zveličarja sveta.«

Božič . . .

...na misijonskih poljanah.

Božična noč. Nekdo potrka na misijonarjeva vrata daleč v Ruandi. Ura je deset in misijonarji se pripravljajo na polnočnico.

Pred vrati stoji dvajsetleten zamorec, ves nasmejan.

»Kaj želiš, Jakob?«

Jakobu se ustnice še bolj raztegnejo v veselju. »Glej, oče, novih katehumenov sem ti pripeljal.«

In res opazi misijonar v poltemi skupino velikih ljudi, ki se naslanjajo na sulice. Nekoliko se preplašeni. Šteje jih. Ravno štiri in dvajset.

Na božično noč je Jakob pripeljal k jaslicam skupino iz pragozda.

...med vojno.

Božič 1916. Na sektorju, ki so ga branili Angleži, obesijo Nemci na žično ograjo belo zastavo.

Angleži store isto.

Ta dan niso sprožili niti eni niti drugi ne puške ne kanona.

Vsaj za en dan so izkazali čast Knezu miru.

...v puščavi.

Puščavnik Hieronim moli v božični noči.

Prikaže se mu mali Jezus.

»Kaj mi boš dal za darilo to noč, Hieronim?«

»Svoje srce, Gospod.«

»Saj si mi ga že dal.«

»Svoje življenje, Gospod.«

»Hočem nekaj drugega.«

»Saj sem ti že vse dal, Gospod.«

»Nekaj je še, kar ohranjaš zase in se tolikokrat k temu vračaš, nekaj je še, kar te veže nase in dela nemirnega.«

»Gospod, če je še kaj, na kar sem bolj priklenjen kakor na Tebe, iztrgaj mi tudi to.«

»Hieronim, daruj mi spomin na svoje nekdanje grehe, da ga izbrišem za vedno...«

Prvi petki

Velika narodna spravna pobožnost se je začela veličastno. Tudi zelo velik del plemenitih in z ljudsko nesrečo čutečih dijakinj in dijakov je prejel na prvi petek v decembru zadostilno sv. obhajilo. Taka pomoč narodu je v teh časih še najbolj uspešna. Čast in zahvala vsem, ki so to čutili.

Sedaj je treba začeto delo nadaljevati. Prvi petek v januarju je 2. januarja. Ker ne bo takrat šole, že sedaj opozarjamo vse dijake in dijakinje, da naj gotovo tudi takrat opravijo zadostilno pobožnost za naše narodne grehe. Ker je prejšnji dan praznik, naj opravijo spoved na zadnji dan leta popoldne. Za osebno duhovno obnovo je to kaj primeren dan. Kdor pa prejema sv. obhajilo tudi o božičnih praznikih in ostane v milosti božji, njemu ni treba posebej hoditi k spovedi za prvi petek.

Prostora ni . . .

Pred jaslicami stoji Tinica. Dve leti je stara in pol. Očki se ji svetijo v sočutju in žalosti. Da, pri jaslicah! Zgodbo sv. večera pripoveduje, seveda po svoje: »Cesta je — Malija gle — Plostola ni — Kal ven pojd'!«

Nisem se nasmehnila otroku. Njena zgodba me je pretresla.

»In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanju ni bilo prostora v prenočišču.«

Če bi jaz ali ti pozno na večer v tujem kraju od vrat do vrat prosila za prenočišče — in bi se vsaka vrata pred menoj zaprla — do zadnjih vrat, . . . in bi morala ne v kolodvorsko čakalnico, temveč ven v noč. — in to pozimi in v takih okoliščinah?

Na poti v Betlehem

Tako je hodila Marija — od vrat do vrat . . .

In če bi se sin tovarnarja ali trgovca v Ljubljani rodil nekje pri Tomačevem v hlevu, poleg živine na slami, bi bilo za ves teden dovolj senzacije za vso Ljubljano, ali ne?

Da, na slamo v jasli je položila Mati — Sina božjega!

Zopet je božič. Ne le spomin na prihod Gospodov, ne, vse več: Kristus prihaja k nam s svojo božično milostjo.

Ga bomo sprejeli — ali pa ne bo prostora v prenočišču?

Na vsako srce trka in želi vstopiti. Ga bom sprejela jaz? In ti? Mi vsi? — O, koliko domov in src se zapira pred Bogom in nima Zanj prostora!

In vendar danes svet kriči po Bogu. Pest dviga proti Njemu in vendar kriči po Njem. V bedi in krivici, v sovraštvu in uporu in vojni in pregnanstvu svet po Odrešeniku vpije.

Odrešenik prihaja — in vrata se zapirajo pred Njim.

Kako?

Kaj ljudje res nočejo spoznati Kristusa?
Od kod in kje naj Kristusa spoznajo? Edini evangelij, ki ga danes čita svet, je življenje kristjana: moje, tvoje življenje.
Ali spoznava Kristusa, kdor mene pozna?
Moje sošolke in sošolci? Tudi tisti, ki niso v kongregaciji? Ki niso »naši«?
O, pač! Če so rekli kako besedo čez Cerkev, vero ali duhovnike, sem jim pošteno povedala nazaj! Res? A ko so me potem prosili, naj jim pomagam pri matematični nalogi? Jim nisem hotela pomagati... So po meni Kristusa spoznali?

Ko je sošolka, ki me rada zavrne in mi vedno nasprotuje, dobila enojko, se mi je dobro zdelo. Saj ji nisem nič rekla — a dobro se mi je zdelo...

Moj brat ne hodi v kongregacijo. Večkrat mu hočem dokazati, kako prav bi bilo, da bi šel. Pa se mi ne posreči, da bi ga prepričala. Ko me je pa zadnjič prosil, naj mu suktno osnažim, »nisem imela časa.«...?...

In tako gre dalje.

Pa sem mislila, da sem dobra, vzgledna kongreganistinja.

Da, ko bi bile moje besede in dokazi tisto, kar bo druge k Bogu vodilo! Pa je to le moje življenje, moja dobrota in ljubezen!

Moja krivda! Zato ljudje Kristusa ne spoznavajo, zato vrata zapirajo pred Njim, ker jaz nisem zares kristjan. Celo farizej sem: Sodila sem tiste, ki pest dvigajo proti Bogu, in sem pozabila, da sem tega kriva tudi jaz.

Moja velika krivda!

Božično pismo

Pred praznikom Rojstva Gospodovega 1941.

Draga volek in osliček!

Dolgo je že, odkar smo se zadnjič pogovarjali. Takrat sem bil še čisto majhen, komaj da sem dobro govoriti znal. Upam, da sta še živa, da še mulita travo med skalicami Pustinskih poljan pri Betlehemu.

Ali še vesta, kako je bilo tisto čudežno noč skoraj pred dva tisoč leti, ko se je nebeška svetloba razlila čez razpadajoči hleboček, ko se je gibanje nebesnih teles za trenutek ustavilo, ko je ptič obstal sredi nebes, ko so ovčje črede, ko so se gnetle v stajo, obstale in je pastirju obstala roka, doignjena v zrak, ko je hotel s palico ovce pognati, in živali, ki so pile ob vodi, so nehale piti. Angeli božji so zapeli: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje!« Ali še vesta, kako je v sveti noči zabrcalo Dete v polomljenih jasliah, iz katerih sta v viharnih nočeh zobala kiselkasto seno in trdo slamo žita z betlehemskega polja, s polja »Iliške kruha«, kjer je Ruta, pramati Jezusova, pobirala klasje. Kako je jokal Otročiček in kako mu je v polnočni uri zapela Mati uspaanko. Mnogo sta videla tisto noč, kajti dobri živalci sta, tako čisti in nedolžni, da vaju je sam Bog izbral za svojo družino.

Ko sem bil še majhen, sem spraševal očeta: »Očka, kaj pa delata osliček in voliček v hlevcu?«

»Jezuščka grejeta s tem, da dihata vanj...«

Vidva ne vesta, kako sem si takrat želel, da bi bil v vajinem hlevcu! Poslušaj, voliček, ali se sveto Dete ni balo tvojih rogov, ali ni zajokalo, če si se dotaknil s svojim hrpavim jezikom njegovih rdečkastih nožic?

Kako lepo sta vršila svojo službo: sivkast osliček, ki je nosil tovore ovčjega sira v mesto, mehove z vodo in zlato žito, in preprost voliček, ki ga je stari pastir Aabam vprezal v nerodni plug, ko je oral svojo njivo ob Rahelinem grobu. Ko je sonce vzšlo nad griči, so vaju nagnali na delo, priganjali so vaju s palicami in kričanjem. Ti, voliček, si opletal z repom čez boke in včasih zamukal; ti, osliček, si zmigal z ušesi in vlačil svoje breme. In ko se je med vama znašel nebogljen Otročiček, na videz pa tak kakor deteta krepkih, zagorelih pastirskih žena, sta vedela, da je vajina dolžnost, da Revčku pomagata po svojih močeh — in sta dihala vanj.

Kaj bi napravili današnji ljudje na vajinem mestu? Ali bi ne bili prav taki kot betlehemske meščani, ki se niso usmili uboge Marije, ki je pričakovala svojo

uro? *Dolžnost jim je sploh neznana stvar! Veste, kadar je kdo na koga jezen, mu pravi: »Ti si vol!« pa ne ve, da je betlehemiški voliček bolj poznal svojo dolžnost kot pa današnji ljudje. Če hočejo komu porediti, da je neumen, mu pravijo: »Ti si osel!« in vendar je osliček prej spoznal skrionost božje ljubezni kot Bellehemčani v svojih palačah! Veste, če bi jaz hotel koga zmerjati, bi mu rekel: »Ti si čisto navaden človek!« Vem, da se smejiš, moj dolgouhi osliček, in ti vlek, zadovoljno mežikaš s svojimi velikimi očmi, ko to bereš. Pa je le res! Živali, ki jim odrekamo razum in dušo, so spoznale svojega Stvarnika in svoje delo vršijo brez godrnjanja, prav kot jim je to Bog zaukazal, ko jih je dal človeku v pomoč, — človek pa, po božji podobi ustvarjen in obdarovan z razumom, je pozabil na svoje osnovne človeške dolžnosti, pozabil na ljubezen do bližnjega in do stvari, kajti tudi te so od Boga in jih je zato treba ljubiti, pa čeprav je to samo ubog voliček ali osliček ali pa roža v puščavi ali kamen ob vodnjaku. Poglejte človeka: ogromna žitna polja ima, pa preobilico žita raje sežge, kot pa da bi ga podaril lačnim. Svoje zlato zapira v železne skrinje, ko drugi živijo v revščini... Najraje bi jokal! Še vesta, kaj se je zgodilo neverni Salomi, ko je podvomila o božjem Rojstvu. Roka se ji je posušila! Če bi se danes vsem, ki ne verujejo v Boga, posušile roke, bi bila danes vsaj polovica ljudi suhih rok. Morda bi bilo celo bolje tako; s suho roko bi vsaj kaj zlega napraviti ne mogli! Vidva sta bila zadovoljna z grenko puštinjsko travo, z grmičjem in z osatom celo, človek pa si polni želodec z vsemi mogočimi jedili, in vsaka žlica, ki jo nese k ustom, mu je nekak majhen bogec, nekak malikec, ki je več vreden kot morje znoja in vsa ljubezen sveta.*

Stara teta mi je nekoč pravila, da bodo vse tiste živali, ki so bile pri Jezuščku v sveti noči, prišle v nebesa. Zavidam vaju še bolj! Joj, spomnita se nas in prosita božje Dete, da bi ljudi vsaj ob dvajseti uri pamet srečala, če jih celo zgodovina ni mogla. Grdi Herodež še zdaj ne da miru in kri teče v potokih. Ubogi Jezus mora spet bežati in čudna je usoda, da ga preganjajo še tisti, ki so zaznamovani z njegovim imenom. Če bi bil jaz osliček, bi se porigal na take ljudi, ki črno mislijo, pa belo govore. Ti, osliček, ki si filozof, mi boš morda odgovoril: »Pusti jih, so pač ljudje!« In imaš čisto prav.

Ostanita zdrava.

Oba skupaj vaju lepo pozdravlja vajin bratec

Emilijan.

P. s.: Pozdravita tudi betlehemske očiče!

Kaj je Jezus iz jasic najprej videl

Svet se mu je odprl ponoči. Iskal je z očmi tistih, za katere se je rodil. Zagledal je ob slabotni brljavki samo Marijin obraz.

Opazil je dvoje oči, ki sta se zaprli v počesčenju in zopet odprli v nežni skrbi.

Videl je ponižnost, ki pokleka, in čistost, ki se smehlja.

Zagledal je najlepšo dobroto, ki se je kdaj razcvetela, Marijo, milosti polno;

njen materinski in deviški obraz,

v katerem se je zrcalilo vse najlepše človeško,

vse, kar stvarstvo more sprejeti in vse, kar mu Bog more dati.

Vsi drugi obrazi pomenijo le padeč, izgubo, obžalovanje.

Le ta obraz zadovolji Boga, saj je neoskrunjen in ves človeški.

*

In Jezus je videl še, kako so vse naokrog zbrani angeli in v pozdravljanju kličejo slavo Resnici in slavo Mariji.

Pozdravljajo njo, ki je polna milosti in je Gospod z njo;

častijo Gospoda, resnično rojenega iz Device Marije.

(F. N. D.)

Ne pozabi: prvi petek je 2. januarja!

Naše jaslice

Že Erjavec je v svojem slovitem »Božičnem večeru na Kranjskem« predstavljal dijaka kot tistega, ki vodi vse priprave za napravo jaslic v kotu. On nakupi v mestu vse potrebno, česar doma ni, on gre z brati in sestrami v gozd po mah, on daje navodila za postavljanje jaslic.

Ali si ti, ki to bereš, še tisti dijak iz dobrih starih časov? V marsičem si drugačen. In celo močno drugačen. Saj so tudi časi drugačni. Toda tisto, kar ohranja veljavo v vseh časih, je moralo ostati v tebi nespremenjeno — vera v Zveličarja, ki je prinesel odrešenje človeštvu v dobi cesarja Avgusta, a nič manj tudi človeštvu, krvavečemu v najstrašnejši in največji moriji vseh časov.

V vsakem krščanskem domu so jaslice živ plamenček te vere.

Morebiti si vse doslej prepuščal jaslice drugim, naj se ukvarjajo z njimi. Morebiti pri vas doma jaslic sploh nimate in jih nikoli niste imeli. Vajen si nemara samo dreveščka, njegovih luči in dobrot.

Glej, čaka te ravno v sedanjih časih prelepa naloga; posvetiš svojo ljubezen in svojo spretnost vašim domačim jaslicam; če jih doma nimate, jih ti uvédi, zakaj pripravil boš s tem sebi in vsej vaši družini prav poseben božični blagoslov! Ne bom ti prigovarjal, da izrini tu je božično drevesce. Samo poudaril bi rad, da so jaslice res naše, ker so ukoreninjene v slovenskem narodnem izročilu, medtem ko je drevesce tuja šega.

Verni dijaki, verne dijakinje naj postanejo apostoli jaslic vsaj vsak v svojem domu. Dobri vzgledi rode sadove tudi pri sosedih.

*

Slovinci smo dobili prvo knjigo o jaslicah. Naslov ji je »Delajmo jaslice!« (Napisal Niko Kuret, izdala Založba »Nova stvar«, Ljubljana, Domo-branska cesta 27. Obsega 100 strani z 38 slikami med besedilom, stane samo 8 lir.) V tej knjižici dobiš najprej zgodovinski pregled jaslic, ki te nauči spoštovati častljivo tradicijo te lepe šege. Slede kratke meditacije o jaslicah, ki so za božični čas primerno branje. Dve tretjini knjižice pa obsega praktični del, ki te pouči prav o vsem, kar je treba za postavljanje jaslic vedeti in znati: kako narediš hrib, kako hlevček, kaj vse postaviš v jaslice, kako urediš razsvetljavo in vse polno drugih drobnih zanimivosti. Svetujem ti, da si knjigo pravočasno omisliš in se po njenih navodilih lotiš doma dela za vaše domače jaslice! Ur.

Prošnja k Mariji za Božič

Spomni, o Devica, Njega, ki vse ve in nič ne pozablja,

spomni ga, da je bil v Betlehemu rojen iz Tebe,

da je bil zavil v plenice,

da sta ga ogrevala vol in osel s svojim dihom v mrazu in ledu,

Spomni ga, o Devica, kako je potoval s Teboj iz kraja v kraj,

kako sta bežala pred Herodom,

spomni ga na bridke solze, ki so tekle iz tvojih oči na njegova lica,

Spomni ga, o Devica, na lakoto in žejo, na žalost in vse,

kar Vama je bilo hudò.

Spomni ga, naj bo usmiljen in ne samo strog plačnik,

Reci mu, naj bo mil in ne samo po pravici razsrjen nad nami.

(Etiopski Missale.)

Nova zapoved je venkaj šla

(Narodna)

Ena zapoved je venkaj šla
Od cesarja Augustuza,
De more cel svet popisan bit'
In sveti Jožef z Marijo prit'.
Oj srečno naprej
Porajžata zdej.

Proti Bellehemu rajžata,
Enega oslička imata.
Marijo pa zebe v nogé
Pa še rajši le k nogam gré.
Sveti Jožef gre jerpørje iskat,
O, Bog mu jih daj,
Noč bode zdaj!

Pri zlahtni hiš' jih ni dobil,
Zato je še bolj žalosten bil.
Svet' Jožef se je jokal miló,
Marija ga trošta lepo:
»Oh, osmili se Bogu,
Trpiva voljno!«

Pred mestom stoji štalica,
Nad njo zapoje grlica.
Marija pravi: »Jožef moj!
Pojva v to štal'co nocoj!«
O, temna ta noč,
kdo bo dal luč?

Jožef pa gre in molči,
Molila sta do polnoči.
Prišel je z nebes v štal'co šan,
Svet' se kakor o poldan:
O, srečna ta noč,
Bog dal je pomoč!

Pastirci ovce vganjejo,
Okol štal'ce vid'jo angela.
Angel jih je troštal in budil:
»Nocoj se j' nam Zveličar rodil.
Nocoj ta sveti večer,
Daj ljudem ta mir!«

Jožef pa ni bil v štalici,
Slišal je peti angelce.
Marija ga kliče lepó,
To sveto dete kaže mu:
»O, Jožef ti moj,
To je Bog tvoj!«

V jaslice Ga položi
Pred volčka in oslička,
Oba sta padla na nogé,
Na tla sta položila glavé:
Še ž'vina spozna
Tam svojga Boga!

Pastirci v štalco pridejo,
Le-to Dete gledajo.
Padli so na svoj obraz,
Spoznal' so Jezusa ta čas.
Da Bog je z nebes
In človek omes.

Marija vzame Dete in gré,
In da kušnit' pastircem nogé.
Dal je ofer vsakater,
Kakor zamore 'n 'boj pastir.
Marija za to
Zahvali lepó.

Pastirci gredo k ovcam spet,
Razvesele ves zvoljen svet.
Odprimo srce nocoj,
De pojde noter Zveličar moj!
Čast bodi Bogu
Očetu, Sinu in svet'mu Duhú,
Devici Mariji in Jožefu!
Oh Jezus nam daj
Vsem skupaj svet' raj!

Ta zakon razloži mnogo hipnotičnih pojavov. Hipnotizer ukaže, naj oseba stegne roko; ko jo je stegnila, ji sugerira, da je ne more več skrčiti. In res je ne more več. To se pravi: sugerirana predstava, da je roka otrpla, tako prevlada v duševnosti, da volja niti ne poskusi vplivati na gibne živce in mišice. Moderni bi dejali: predstava o nemožnosti gibanja se realizira v otrplosti udov. Stari bi dejali: duhu se predstavlja dejanje (gibanje) kot nemogoče, zato ni teženja in brez teženja ni gibanja. Kdo bi ukazoval, če živi v veri, da je nemogoče izvršiti ukaze?

Hipnotizer lahko sugerira osebi, da ne more več hoditi, pisati, govoriti... Zato je namreč treba nekega vpliva volje, a volja se ne dejstvuje, če v duši prevladuje misel, da je to sploh nemogoče.

Zanimiv je zlasti primer, ko hipnotizer sugerira uspavani osebi, da je druga oseba. Začne se vesti, kot da je druga oseba. Tako igra vlogo vojaka, kralja, otroka. Tudi ta pojav stoji na dinamičnem zakonu. Oseba, ki so ji sugerirali, da je vojak, se pod vplivom te predstave tudi vede kot vojak. V vseh hipnotičnih pojavih opazimo neke stalne psihološke in fiziološke zakone, ki delujejo tudi izven hipnoze. Preostajajo nam le še nekateri izredni pojavi.

Izredni pojavi.

Dr. M. Briand v Parizu je položil neki osebi list belega papirja na roko in ji sugeriral, da je priščilo (priščilni obliž, vesicant) in da se mora narediti mehur. In res se je naredil mehur, kakor da bi bil papir priščilo.

Profesorja Bourru in Burat sta nekemu histeričnemu vojaku narisala na roko njegovo ime in mu sugerirala, da bodo začele črke krvaveti, in res se je čez nekaj časa pokazalo krvaveče ime, ali kakor pravijo »krvaveče stigme«.

Da je domišljija zmožna povzročiti take pojave, o tem pričča skušnja, pričajo psihološka in fiziološka dela. Sv. Tomaž je dobro poznal močni vpliv domišljije na telo. Veliki katoliški teolog jezuit Suarez je branil mnenje, da celo krvavi pot Kristusov ni bil čudežen, marveč, da je bil le naravna posledica notranje smrtne bridkosti.

Razlog za take pojave, pravi Coconier, je vpliv domišljije na telo. Domišljija vpliva zlasti na kri. Če se človek ustraši, obledi, t. j. kri se umakne k srcu. Druga čustva poženo kri od srca v ude, zlasti pa v glavo. Zato ni nemogoče, da kdaj pod vplivom domišljije in premočnih čustev kri pronikne skozi pletenine in udari kot krvav pot na površje. Natančno sedaj takih pojavov umeti ne moremo, a to umemo, da jih bomo sčasoma razumeli.

Končno si oglejmo le še eno vrsto pojavov, tako imenovane »posthipnotične pojave«.

Hipnoza je že minila, oseba se je zbudila in zavedela in vendar včasih še dela, kakor da je v hipnozi. Hipnotizer ji je ukazal v hipnozi storiti to in ono, ko se bo zbudila, in res stori. Tako hipnotizer tudi še po hipnozi vpliva na osebo in jo lahko zavede v razna dejanja ali celo zločine. Včasih deluje sugestija še cele dni, tedne, mesece; trajala je že celo leto. Imenuje se sugestija na obrok. Kakor se namreč um v hipnozi ne more prav udejestovati, marveč prevladuje le domišljija, tako se ne more udejestovati svobodna volja, marveč le čutno spontano življenje. Dr. Schütz imenuje taka dejanja jako dobro »Triebhandlungen«. Človeka bolj žene k takim dejanjem, kakor pa se sam odloči. Vprašajmo se sedaj, ali ne čutimo takega nagona tudi v polni zavesti? Ali ne čutimo včasih, da nam je nekaj storiti? Niti prav se ne zavedamo kaj, a vedno in vedno se nam vsiljuje zavest, da nas čaka neko delo. Ukazano nam je bilo, da moramo priti ob določeni uri tja in tja. Ta ukaz ostane kot dojem v naši duši. Včasih, če kaj delamo, nam kar ne da miru, če igramo, nas moti pri igri, če spimo, nas zbuja. Da, zlasti pri spanju lahko opazujemo moč takih dojmov. Če mora kdo zjutraj kmalu vstati in ob določeni uri potovati, kako mu ta misel tiči v glavi! Ali niso neki dojmi, ki človeka kar silijo v kaka dejanja? Ni dvoma, da so nekaj sličnega, le da so že na kraju normalnega duševnega življenja, da so že nekaj nenormalnega in boleznega. Fiksne ideje so nasilne predstave, ki se jih človek ne more ubraniti. Svobodna volja namreč nima v oblasti vsega duševnega življenja; so pojavi, ki se združujejo tudi proti volji.

Če strnemo vse to, nam sugestije na obrok ne bodo delale posebnih težav. V hipnozi, ko je vsa duševnost koncentrirana v eni smeri, ki jo določi sugestija, se vsak dojem, vsak sugerirani ukaz mnogo močneje vtisne v domišljijo in tako tudi postu veliko močnejše in nasilnejše impulze.

Tu je mnogo odvisno od raznih pogojev. Najprvo se ne posrečijo vsakemu hipnotizerju, ampak le močnemu hipnotistu, ki fascinira s svojo sugestijo vso duševnost hipnotizirane osebe in ji vtisne v domišljijo krepke predstave in močne impulze. Dalje se ne posrečijo z vsako osebo. Zdravi, čvrsti ljudje z močnimi živci niso dovzetni za hipnozo, a še manj za izredne pojave.

Končno je mnogo odvisno od tega, v kaki zvezi je sugestija z določenim časom, krajem in drugimi razmerami. Hipnotizer mora biti psiholog in mora računati z asociacijami predstav, sicer se lahko zgodi, da dotična oseba na vse pozabi.

V novo leto

*Veselite se zdaj vsi čez.
Novo leto je prišlo res!
To staro je minulo zdaj.
Bod hvala Bogu vekomaj!*

*Novo leto vam voščimo,
Bogu vas priporočimo.
Bog vam daj srečen žegen,
Dolgo živet in srečno umret!*

Tako so si v pesmi voščili naši očetje novo leto.

Isto želi vsem svojim bralcem in prijateljem ter vsem poštenim ljudem uredništvo in uprava »Naše Zvezde«.

Pavel Slapar

Ob novem letu

Novo leto je mejnik v življenju. Letošnje bo za nas še posebno značilen mejnik. Za nami so nepričakovana presenečenja, pred nami morda še večja. Ali v dobrem ali v slabem pomenu? Kdo ve?

Ob novem letu si voščimo srečo. Prav. Toda postojmo nekoliko poprej, da se zberemo. Zdi se, kakor da moramo priti do sape, preden moremo izpregovoriti. Ko mislimo na bodočnost, se nam v spomin nehote vpleta preteklost.

Preteklost nas sili k razmišljanju. Razmišljanje je neurejeno in notranje raztrgano. Ne vemo, pri kateri misli bi začeli, da bi se v labirintu ugibanj in razlag ne izgubili. Tako težko že zlepa nismo dojemali zunanje resničnosti.

Zberimo ob pogledu nazaj nekatere naše nedvomne značilnosti. Ob njih bo gotovo nekaj opore za pogled in pripravo na prihodnost.

Najprej moramo priznati, da smo bili lani ob tem času na letošnje leto silno slabo pripravljani. Nekaj zato, ker bi se bila vsaj za približno pripravljenost zahtevala veliko večja drznost mišljenja; nekaj zato, ker smo z nekaterimi verjetnostmi namenoma premalo računali. Nismo bili zadosti odkriti do vse resnice.

Če pomislimo na naše pogovore v preteklem letu in jih poskušamo kritično presoditi, moramo priznati navno lahkovernost kot našo veliko slabo stran. Vse, kar nam od katere koli strani količkaj prija in

gre v načrte, smo pripravljene sprejeti kot pribita dejstva. In glavni ter zadostni razlog zanje? Naša želja! Pomislimo, koliko smo v tem letu na ta račun grešili! Misliti po narekovanju želja pa se pravi misliti brez pameti. To ni dobro. To vodi v svet neresničnih sanj, ubija medsebojno razumevanje, krši enotnost, pripravlja razkroj.

Naša verska vzgoja ni bila prilagojena na tako velik čas, v katerem sedaj živimo. Njeni temelji so bili ponekod premalo globoki, da se ne bi v naših dneh sumljivo zamajali. Njena širokopoteznost ni bila preračunana na prostranost današnjih resničnosti. Gradilo se je pač na tem, kar je včasih bilo. Toda danes vidimo pred seboj vse kaj drugega. Treba se bo poglobiti in razširiti. Žal, da se mnogi ne znajo obvarovati napačnega sklepanja. Pravijo: S tem, kar imamo, si ne zado- stujemo. Torej je treba poiskati nekaj drugega! In hajdi z vso lahko- vernostjo izgubljenega sina drugam luči in sreče iskat!

Ob novem letu smo. Z dobrohotnimi željami in upanji bomo mislili drug na drugega. Kaj naj si voščimo za neznano pot v novo leto? Predvsem, da bi si vzeli s seboj na pot to, kar je res trdno, neminljivo in neobhodno potrebno. Vse drugo bi bilo v današnjih časih nepotrebno breme!

Opremimo se najprej s previdnostjo in trezno pametjo! Kako? Če mlajši starejšega posluša, ne bo brez koristi. Če neizkušen izkušenejšega uboga, bo gotovo dobro. Če tistemu, ki ga vse življenje poznamo kot poštenjaka, zaupamo, bo mnogo bolje, kakor če slepo nasledamo nekomu, ki morda veliko obeta, pa nima ničesar pokazati.

To so sicer preproste resnice. Toda vsak dan bolj vidimo, kako se hočejo proti vsem pravilom narobe postavljati.

Imejmo pred očmi dejstvo, da smo ljudje z večnim ciljem. Nimamo samo slepih nagonov. Naša pamet mora biti dovzetna za naravne in pozitivno dane božje zapovedi, ki varujejo naše človečanstvo na tem svetu in vodijo naše življenje k zveličanju na drugem. Bolj ko vidimo, kako se ti bitni temelji pred našimi očmi vede ali nevede podirajo, bolj moramo kot glasniki in izvrševalci vztrajati.

»Ustopite se torej, opasani okoli svojega ledja z resnico in obdani z oklepom pravice in na nogah obuti s pripravljenostjo za evangelij miru; k vsemu si vzemite ščit vere, čelado zveličanja in meč Duha... zraven pa ob vsakem času v duhu molite...« piše sv. Pavel Efežanom.

Tako pripravljene pojdemo tudi mi na pot v novo leto pogumno in neustrašno!

*«Slava Bogu na višavah,
in na zemlji mir ljudem,
ki so Bogu po volji!«*

Dekle, ki predrzno sodiš

Kakor da sediš na sodnem stolu, krojiš sodbe po svoji ljubosumnosti, lahkomišelnosti, domišljavosti in skoraj vedno obsojaš.

Od kod si lastiš to pravico? Kdo ti je dal to poslanstvo? Taka vprašanja ti niso všeč. Ljubše ti je, če tega ne sprašujem. Najbrž si to pravico daješ sama sebi, ne da bi bila poklicana od osebe, ki ti takšno pooblastilo lahko da. Torej sodiš na lastno pest.

Obsojaš vse stvari in vse ljudi. Po tvojem mnenju je tvoja sodna oblast neomejena.

Kdo more uiti tvojim očem in strupenemu jeziku? Ker si gotova glede sebe, ne oklevaš nikoli. Ker si bistroumna, odločiš takoj. Ker imaš risje oči, si domišljaš, da si z ostrim pogledom prodrla najmanjše kotičke? Meniš, da vidiš vse kakor Bog in veš vse kakor On.

Sodiš prijateljice, ki tako redko odgovarjajo tvojemu okusu. Odkrivaš njihove napake in nalašč prezreš njihove čednosti. To pa zato, da v veličastni obliki lahko pokažeš drugim, koliko jih imaš sama. Uboga dekleta! Smatraš jih za nerodne, povprečne in omejene. Slepoto, ki zastira njihov pogled, hočeš odstraniti. Zato s svojim drobnogledom razteguješ bruno in s ponosom odkrivaš, da so tebe nevredne.

Sodiš starše! Naravno! Ker samo ti si bistroumna opazovalka in neprestana priča, ki si mnogo bolj preizkušena kot oni, ki ničesar ne razumejo. Ti bi bila seveda čisto drugačna vzgojiteljica! K sreči si ti tukaj, da rešiš položaj, ki je bil v nevarnosti. Njihova edina zasluga je ta, da so spravili na svet to čudo — namreč tebe. Vse drugo ni nič. Oče, mati, sestra, brat vse te prerešeta. Tvoj zaključek je strog in ga poveš samo tistim, ki ga hočejo poslušati. Včasih se zadovoljiš že z mislijo na to. Pri tvojem raziskovanju ti nihče ne uide. Vsi morajo skozi tvoje roke. Samo Bog ve, kakšno merilo uporabljaš, kadar jih razgaljaš ali hvalisaš. Kajti v obeh primerih ravnaš enako nesramno.

Sodiš Cerkev po njenih duhovnikih, ki so v tvojem kraju ali na tvoji šoli. Tudi tukaj ne odnehaš. Zakaj bi oklevala, ko si dobro poučena in temeljito obvladaš nezmotljivi visoki red. Njihove navade, pridige, načini dela, pota in nasveti, vse gre skozi tvoje rešeto, da končno od njihove delavnosti prav nič ne ostane. Kako vse drugače bi šlo in bolje, če bi ti vodila župnijo. Škoda, ne smeš in ne moreš povedati resnice ljudem s prižnice, da bi omajala njihovo zaupanje do duhovnikov. Zakaj določati mašo ob uri, ki ne ugaja vsem ljudem? Zakaj očitati, kako se obnašajo, ko so vendar razumni ljudje? Zakaj to? zakaj ono? Vse delajo duhovniki ravno nasprotno od tistega, kar bi bilo potrebno. In če se ti potem kdo čudi, žalostno odgovoriš: »Vera propada.« Ali ni višek nesramnosti v tem, da te ne vprašajo za svet, da se ne zatečejo k tvojemu bistremu razumu in ti ne prepuste svoje službe?

Celo papeža sodiš. Zakaj neki? Nasveti iz njegovih okrožnic so zastareli in neuporabni za moderni čas. Prav tako s političnimi navodili samo pogublja Cerkev. Kako je žalostno in usodno, da ni papež na mestu. Kakšna izguba! ... In ti verjameš tem lažnivim obdolžitvam, podlim namigavanjem? Tudi tu te ne zadrži. Kljub temu, da imaš samo 16 let, ravnaš kakor mlada doktorica, ki je nezmotljiva in se celo drzneš soditi papeža, poglavarja

sv. Cerkve, očeta vseh katoličanov in namestnika Kristusovega na zemlji. Papež, ki je prezaposlen, ki nosi vso odgovornost vladanja Cerkve, prosi za svoje delo božje pomoči in razsvetljenja. In ti ne prosiš nikogar, ker ti tvoja modrost zadostuje, ki te opravičuje, da se vtakneš v vse stvari in izrekaš končne sodbe.

O dekle, ko bi vedela, kako si nespametna in smešna. Sicer bi te opravičila tvoja mladost, če bi ne bilo v tebi toliko ošabnosti.

Če hočeš soditi, **sodi samo sebe**. Glej, to ti je potrebno. Toda ti se tega skrbno izogibaš. Kadar si človek domišlja, da je, kakor pravi sv. Pavel o Jezusu Kristusu, sodnik živih in mrtvih, čemu bi potem sodil samega sebe. Čemu potrebna sodba drugih, ko si že vse brez izjeme svojevoljno razdelila od najvišjih do najnižjih ali med omejene, povprečne in nepoučene. Žalibog, da je takih deklet, ki tako sodijo kot ti, na tisoče. Do té krivične sodbe te privedejo razgovori, ki jih slišiš od ljudi v salonih, pri večerjah, sestankih, pri predavanjih in drugod. Ali pa se zavedaš, kako si pomilovanja vredna? Kako sramotno je tvoje obnašanje. Ali kdaj pomisliš, kako je tvoje obsojanje težko in grdo? Kajti istočasno ko ti druge sodiš, tebe sodi tudi Bog. Že to je pretresljivo, da tvoja sodba ni Njegova, a še strašnejše, da Njegova sodba ni tvoja.

Jezus je rekel: »Ne sodite, da ne boste sojeni.« Dobro vem, da ti zanikaš to veliko besedo in tajiš njen pomen. Toda ona obstaja. Ta beseda je težka, ki ti očita tvojo predrzno lahkomišelnost, ki te tlači kot zlo, ki ga ti povzročaš drugim in sama sebi.

Karel Mausser

Kropilček

V svoji sobici sem ga imel, obešenega na steni. Droben angelček je držal v ročicah drobno koritce, kamor sem vsak teden prilil nekaj blagoslovljene vode. Ne samo, da mi je bil ljub spomin, tako tesno je bil zvezan ta kropilček z mojim dijaškim življenjem, da sem bil vse šolske ure nemiren, ako sem zjutraj pozabil omočiti prst v blagoslovljeno vodo.

Že moja stara mati ga je imela in vsak večer me je prekrižala ob njem. Nato ga je prevzela po njeni smrti mati in končno je prišel v moje roke. Takrat, ko sem odhajal v šole, mi ga je porinila v kovček in še stekleničico blagoslovljene vode.

Sam Bog ve, koliko križev sem napravil ob njem. Vsako jutro, vsak večer in pred vsakim učenjem. Pa ne iz navade, kakor to velikokrat delamo. Z iskreno, dobro voljo in s trdnim prepričanjem, da mi je vsak križ v blagoslov in srečo.

Ta vsakdanji križ me je v resnici krepil. Čutil sem, da moram zaradi tega križa izpolniti vso svojo dolžnost, saj sicer bi križ onečastil. Velikokrat sem čutil, da je tudi v mojih brezverskih tovariših bruhnila na dan misel, da bi tu in tam mogel Bog pomagati. Velikokrat sem videl tisti čas pred maturo dekleta, ki so nosila sveče v cerkev. Nemalo prej pa so se norčevale iz »takih neumnosti«, kako so jih imenovale.

Jaz imam sedaj nov kropilček. Starega sem nekoč v nerodnosti razbil. Pa ga zato nisem vrgel na smetišče. Spravil sem ga v spomin na vse tiste, ki so ga rabili, v spomin na staro mater, na mater svojo in na svoja dijaška leta.

Povest o lepi deželi

Bog je s svojo vsemogočno voljo priklical v življenje ogromne svetove. Vsakemu je dal svoje posebne lepote in zanimivosti ter si jih je šel nato ogledovat. Veselil se jih je! Zlasti pa mu je ugajala mala obla, vsa posejana z najrazličnejšimi krasotami. Ustavil se je ob nji in jo podrobneje ogledoval. Samemu sebi se je čudil, da je vse to naredil iz nič ter je iz preproste ničvredne snovi oblikoval tako posrečene raznolikosti. Zlasti pa ga je pritegnil na tej obli majhen košček, kjer je bilo zbrano največ naravnih lepote. Med pisanimi polji se vrste zeleni travniki, šumeči gozdi pokrivajo ravnine in gričke, vmes se pretakajo žuboreči studenčki, bistri potočki in deroče reke, temna jezera so kot vdeleni smaragdi, za hribi se dvigajo skalnate planine z zasneženimi vrhovi. Krasna dežela, deviška zemlja, si je mislil Bog, za angelce bi bila dosti lepa! Toda, saj sem za ljudi to ustvaril, njim bom dal to krasoto v oskrbo. A komu? Najvrednejši jo bo dobil.

Prihajali so k Bogu ljudje, in Bog jih je spraševal, kaj bi počeli s to deželo, če bi jim jo dal.

Prvi so dejali: »Olepšali Ti bomo to deželo, reke bomo ogradili in mesta sezidali.« — Ošabneži, si je mislil Bog.

Drugi so dejali: »Majhna je ta deželica, a prepredli jo bomo s cestami, dvignili mogočne palače in vsem bo tu dobro živeti.« — Bahači, si je mislil Bog.

Tretji so dejali: »Lepo jo bomo obdelovali, zasadili s trto in zlahtnim sadjem ter se ob teh dobrotah spominjali Tvoje naklonjenosti.« — Sebičneži, si je mislil Bog.

Četrty so dejali: »Krasne templje Ti bomo zgradili z visokimi stolpi, da bodo vsi videli, da smo Ti hvaležni, ko si nam dal deželo.« — Prevzetneži, si je mislil Bog.

Peti so boječe dejali: »Zvesti Ti bomo ostali, prepevali bomo v Tvojo slavo ter postavili po polju kapelice z znamenji odrešenja, na gričih pa sezidali Tebi in Tvoji materi bele cerkvice.« — Ti bodo pravi, se je nasmejala Bogu in dejal je:

»Vi boste dobili to krasno deželo v oskrbo, a zapomnite si: Dokler boste svojo besedo držali, bo dežela vaša; če pa ne, boste deželo izgubili ter izginili in le zgodovina bo še govorila o vas. — Razvnela se bo jeza Gospodova zoper vas in boste hitro izginili iz lepe dežele, ki vam jo je dal.« (Joz 23, 16.)

Tedaj je dežela postala še lepša. Na zelenih gričkih so se dvignile bele cerkvice, sredi polj so se dvignili s cvetjem okrašeni križi, po vaseh so

krasili ljubka znamenja. Pobožno petje se je glasilo preko zelenih livad ter naznanjalo, da žive tod veseli in zadovoljni ljudje.

Prihajali so tujci, ogledovali to lepoto, se čudili in čestitali. Toda hudi duh jih je spodbudil k zavisti. Vtil jim je v srca pohlep in nevoščljivost.

Nad deželo so prišle stiske, težave, nesreče in preizkušnje, napadi, krivice in preganjanja, pokolji in suženjstvo — a ljudstvo se je zatekalo k znamenjem, k cerkvicam, ostalo zvesto Bogu — in je vzdržalo.

Vrag je nasejal ljuke med pšenico in ljudstvo je hudo grešilo pred Gospodom. Ali trpljenje ga je Bogu vrnilo... Še bolj so oživele bele cerkvice na gorah, dvignila so se znamenja odrešenja po poljih, vsa v cvetju, in domače spokorne pesmi so se dvigale k božjim ušesom. Izgarano, izmučeno in sestradano ljudstvo se je zateklo za stare branike svojih prednikov in Mati božja je priporočila ljudstvo Bogu. Ganile so te prošnje božje Srce, ki je pozabilo na nezvestobo in sprejelo ljudstvo v svoje okrilje.

Veselje je spet zavladovalo in Bog je spregovoril: »Ostani mi zvesto in drži svojo obljubo in pokaži, da si vredno lepe dežele, da v prostosti uživaš njene lepote in bogastva. Ne pozabi pa name, svojega Boga, v veselju svojih svobodnih dni! Kajti sicer si boš samo izkopal grob in se vanj za vse čase pokopalo. To lepo deželo pa bodo drugi, vrednejši prejeli v oskrbo.«

L. Mendigal — Tone

Šport

Si že bral liste sv. Pavla?

Ne glej vendar tako začudeno! Zagotavljam ti, da so kot nalašč zate pisani, vsaj nekaj strani je takih, da jih boš z občudovanjem bral.

Res. Sv. Pavel je bil pravi atlet, športnik skoz in skoz. Da ga slišiš, ko pripoveduje v drugem listu Korinčanom o svojem trdem življenju. Poslušaj! Tudi takole bi bil mogel zapisati:

»Kako različni so moji doživljaji: petkrat sem bil bičan, trikrat s šibami tepen, enkrat kamnan. Trikrat se je ladja pod menoj potopila: štiri in dvajset ur sem prebil na odprtem morju, čisto sam — le zlomljene deske sem se oklenil. Mnogo sem potoval in poznam nevarnosti rek, izkusil sem roparje, sovražstvo judovskih bratov in poganov me je spremljalo, bil sem v nevarnosti v človeških bivališčih in v puščavah. Ne bom našteval neprestanega dela, utrudljivih naporov, dolgotrajne lakote in žeje, posta, mraza in nagote — dobro pa se spominjam dneva, ko so me pred preganjalci v košu spustili preko obzidja Damaska...«

Res. Atlet, športnik je moral biti človek, da je vse to prestal. Zdaj ga razumemo, kako je mogel svojo borbo »za neminljiv venec« primerjati s tekanjem na stadionu.

Ti pa misliš, da delaš prav, ko se bojiš mrzle vode, sonca, snega, větra ali dežja! Slabo znamenje, prijatelj! Zakaj odpornega in trdnega telesa je treba, da more nositi in streči močnemu duhu.

Torej šport? Da, šport. Toda šport — ne cirkus! Ne drvenje za rekordi, »minljivimi venci zmage«. Ne izčrpavanje sil in ne strastni nastopi, ampak pridobivanje dušnih in telesnih moči. Da, šport — toda šport, ki ga vodi duh in modrost.

Šport — zlasti pa neizčrpno življenje v naravi: sprehod ali izlet, gora in gozd, polje in vasi, reke in morje, potovanje in taborjenje — a vse pod vodstvom duše. In tvoje telo bo postalo odporno in jekleno, močno orodje v rokah velike duše.

Tudi v tem boš našel Boga in se mu bližal, če boš delal kot kristjan.

Smuk — smuk

Ob treh popoldne se je ustavil vlak na postaji. Ob štirih sta bila osmošolec Pavle in njegova sošolka Emi že pri planinskem domu. Deset minut nato se je Pavle spustil po hribu navzdol. Emi ga je gledala nekaj hipov. Od sreče ji je zaigralo v sreču, ustnice so se razmaknile v nasmeh. Še sama je podrsala s smučkami, se oprla na palice in smuk-smuk sfrčala za njim. Kar sapa ji je vzelo, tako jo je neslo navzdol. Komaj sredi poti pa — švrk! In se je vznak zvrnila v mehki sneg. V lica jo je zarezalo, v nos zaskalelo. Še usta so bila polna. Pljumf — je nejevoljno izpljunila in se namrdnila. Pogledala je v dolino. Pavle se je že vračal. Na vse grlo se ji je krohotal. In tedaj je še njo prešinilo razposajeno veselje. Zavrnila je na glas z vso sapa: brž si je otepla sneg in z nasmehom na ustih odhitela nazaj... Pavle se je spustil že v drugo. Emi za njim. Kot veter. Dvoje črnih pik — kot dvoje oči. Zrak je brusil mehka lica, v nos je rezalo, v oči skelelo. Že sta bila v dolini. — »Varuj se!« je kriknil Pavle pred njo. Komaj je še utegnila zaviti mimo debelega kola, ki je molel iz zemlje. Prav za las je manjkalo, da se ni zaletela. Preplašena se ozre nazaj, ko se ustavi. Križ! Velik lesen križ. Približa se mu. Križani visi na njem. Prsti desne roke so mu odbiti. Spodaj v les so vrezane besede: »Nagle in neprevidene smrti, reši nas, o Gospod!«

»V samo napotje je tu.« spregovori Pavle. »Izdr! ga bom, vse drugače se bo potem vozilo. Brez nevarnosti. Le poglej: tamle počez — in nato naravnost po tej črti.«

»Saj res,« mu pritrdi Emi. Pavle brž odveže smučke. In že se upre v križ. Povleče ga sem, sune ga tja. Na desno in levo. Križ se zamaje. Še z večjo silo se Pavle upre. »Potem ga bova spet nazaj postavila,« omeni mimogrede Emi. — »Se razume,« pritrdi Pavle. Zobje se mu od napa zažmejo v spodnjo ustnico. Še zadnji sunek. Zdaj. Zunaj je. Pavle kar sam zavleče križ tja vstran. Tako. Zdaj bo šlo kot po strehi.

Smuk — smuk. Emi in Pavle se vozita kakor za stavo. Brez padca — prav do mraka...

Pozno zvečer se je vračal Bezlajev Mohor domov. Da bi le srečno prišel do križa, ki stoji v dolini. Potem se ne boji, da bi zašel. Pride iz gozda. Sredi doline bi moral stati križ. A križa ni. Ozre se nazaj. Menda ni zašel? Obrača se v snegu in gleda in išče... Pa glej! Tisto črno tam v snegu. Kaj je? Stopi tja. Moj Bog! Kako se začudi. Križ! Sklone se in si ga pobleže ogleda. Kaj bi se čudil. Križ je, prav tisti, ki ga je njegov rajnki oče postavil. Le komu je bil v napotje? Dvigne ga, da bi ga zasadil nazaj. A jame ne najde... Brska z nogo. Nič. Prav za prav pa ni stal tukaj. Sredi doline je stal. Gre tja in išče tam. Mora najti, še nočjo mora stati križ. Kaj bi dejal rajnki oče, če bi vedel, kaj se je zgodilo... Kar nenadoma se mu stopinja udere. Ho, tukaj je. Brž skoči po križ. Stežka ga privleče in zasadi nazaj... »Bog, bodi mi milostljiv zdaj in ob moji zadnji uri,« vzdihne in se pokriža. Potem nadaljuje pot proti domu...

Jutro je zasinilo izza gore. Počasi je vstajal dan. Izza belih vrhov je zažarelo sonce. Mehki sneg se je zalesketal po vejah dreves, kot bi se zalesketala srebrnočista krila metuljev, ki jih je upijanila noč in so otrpli od mraza obviseli na vejah.

Smuk — smuk. Emi in Pavle si že natikata smučī. Vesela sta. Saj tako lepega jutra še nista doživela. Pavle se nagne nazaj in prešerno zavriska. Jutranjemu soncu v pozdrav... Nato pa smuk — smuk. Že stoji pripravljen, da se požene navzdol. Emi si še popravlja rokavice. Zdaj... Ena, dve... Pavle krepko zarezē navzdol. Hip nato Emi za njim... Smuk — smuk... Drči kot kapljica vode po strmi strehi.

Nenadoma krik... Resk... Nato mir. Emi ne sliši več. Je že v dnu doline. Ko obstane, se ozre nazaj. Pavle leži tam v snegu in kar noče vstati. Mrzel pot jo spreleti po hrbtu. Kaj se je zgodilo? Požene se k njemu. V hipu si odveže smučī in zviška pade k njemu na kolena. Od strahu in groze ji krik zastane v prsih. Iz čela mu polzi kri in v kapljicah počasi curlja v sneg. Kri ji zastane po žilah.

»Pavle, Pavle,« mu stresa glavo. Pri tem ji šklepečejo zobje, da komaj odpira usta. Skuša ga priklicati, da bi vsaj odprl oči. A Pavle ne odgovori, se ne ozre k njej. Samo hrope, grgra in jeclja nekaj nerazumljivega. Emi tedaj zagleda skozi solze, ki ji neutrudno teko po licih, križ — tisti križ, ki sta ga včeraj podrla. Prav takrat Pavle razpre oči in začuden vpraša:

»Kje sem?« Opre se na roko in išče s pogledom okoli sebe. Ne razloči natanko pred seboj, kajti bolečina v glavi je velika.

»Pri križu, glej, ki sva ga včeraj podrla.«

Pavle se strese. Saj ga je včeraj odstranil. Zdaj spet stoji tukaj. Oči so mu uprte v križ kakor v prikazen, ki je nenadno stopila predenj in mu presekala pot. Žadrgeta in zgrozi se pred mislijo, da bi zdaj že lahko ležal tu v snegu negibno, brez misli, mrtev... Kaj bi bilo z njim? Že dve leti sta minili od zadnje spovedi... V obeh se mu megli. Zdi se mu, da mu Bog žuga s prstom s križa in ga svari...

Pavle se ne upira več. Sklone se in moli...

»Nebo oznanja božjo slavo.«

V jasni noči, kadar ne sveti luna, lahko vidimo s prostim očesom okrog 3000 zvezd. Predstavljam si, da se vsaka teh zvezd razširi v popolno nebo s 3000 novimi zvezdami, pa bi lahko opazovali 9 milijonov zvezd, kar je še vedno samo število, ki ga vidimo s teleskopom, čigar odprtina meri 12 cm. Od svoje domišljije najbrž ne moremo zahtevati, da bi to umetnijo še enkrat ponovila. Če pa jo pripravimo do tega in če si lahko mislimo, da bi sleherna od teh 9 milijonov zvezd rodila novo nebo, ki bi bilo polno zvezd, bi še vedno videli samo 27.000 milijonov zvezd... Ali pa si zopet predstavljajmo, da je število zvezd, ki jih lahko vidimo s teleskopom, čigar odprtina meri dva in pol metra, namreč število 1500 milijonov, približno enako številu mož, žena in otrok na svetu. Vsak prebivalec na zemlji — vsak mož, žena in otrok, ki živi na peterih celinah ali potuje po morjih — bi si lahko izbral svojo posebno zvezdo in bi potem lahko ponovil naš postopek desetkrat in morda

stokrat, ne da bi mu bilo treba zapustiti galaktično osvetje (t. j. osvetje, ki ga omejuje Rimska cesta).

Model vsemirja.

Zemlja, ki potuje 1200 krat hitreje kakor ekspresni vlak, premeri okrog Sonca vsako leto pot 965 milijonov kilometrov. Naj nam to potovanje predstavlja glava bučike s premerom 0.15 cm. To naj bo merilo našega modela. Sonce se tako skrči na droben prašek s premerom 0.008 cm, medtem ko je Zemlja še drobnejši prašek, ki je sploh premajhen, da bi ga mogli videti celo z najmočnejšim mikroskopom. V tem merilu bi morali namestiti najbližjo zvezdo na nebu, Proximo Centauri, v oddaljenosti 205 m in da bi naš model lahko vseboval še ostalih sto zvezd, ki so v prostoru najbližje našemu Soncu, bi moral biti poldrugi kilometer visok, poldrugi kilometer dolg in poldrugi kilometer širok.

Iz knjige, James Jeans — M. Mohoričeva. Tajne vsemirja, 78, 44, 101.

1. Starokrščanska doba na našem ozemlju

III.

Starokrščanska doba prosto stoječi plastiki na splošno ni bila naklonjena; preveč jo je spominjala na kipe antičnih bogov in na tostransko življenje. Ni tedaj čudno, da na našem ozemlju niso našli nobenega ostanka starokrščanske plastike, ki bi bil v dekorativni ali plastični zvezi s takratno arhitekturo.

Še med arhitekturne spomenike spada prav za prav podstavek oltarne mize (iz peščenca; dolg 2 m; širok 1.50 m, visok 70 cm), ki so ga našli v Ptujju v bližini proštjske cerkve. V ta primatični blok je vsekana pravokotna votlina, v katero so pokladali kosti sv. mučencev. Ta votlina je bila pokrita s preluknjano kamnito ploščo, da so se skozi njo mogle relikvije videti. Preko tega podstavka (confessio) je ležala oltarna plošča, ki je imela ob roboh vzvišen okvir, čigar naloga je bila, da zadrži sveto Kri, če bi se duhovniku kelih slučajno prevrnil. Ob vogalih so ploščo podpirali najbrž še štirje stebriči. (Prim. oltar v cerkvi S. Apollinare in Classe v Raveni — sredi 6. stol., ali v Poreču 5. stol.) V bližini so našli še kos druge oltarne mize slične oblike, najbrž iz stranske cerkvene kapele. Del sličnega oltarja je bil najden tudi v Theurniji. (Opisani prosto stoječi oltar z masivnim podstavkom z relikviarjem, prekrit z oltarno ploščo, je že mlajša oblika oltarja, ki se je uveljavila v 4. stol.; prvotna je: miza z eno ali štirimi nogami kot podporami.)

Iz iste ptujске starokrščanske cerkve (omenili smo jo na strani 68. N. Z.) izvira fragment korne pregraje — štirioglat stebel iz pohorskega marmorja, okrašen z lepim reliefom (sl. 4). Iz vrča z dvema ročajema raste vinska trta z grozdom med dvema listoma; nad njim se krožno vije listnat trs. Na sklepajoči se, dvojni vrhnji vejici sedi golob (glava manjka); preko njegovih prsi je položen križ z razširjenimi konci ramen; po sredi je globoko obrazan. (T. zv. reliefni križ, ki je značilen za 5. in 6. stol. Slične križe so našli tudi v Theurniji in Saloni.) Golobova perut in rep sta oblikovana z močnimi zarezi. V našem primeru golob ni simbol duše ali Sv. Duha, kot je to običajno v krščanski ikonografiji, temveč je podoba trpečega Zveličarja, ki nese svoj križ na Kalvarijo (ali pa že zmagovalnega Odrešenika), trta pa je simbol skrivnosti Zadnje večerje. Ikonografsko je tako pojmovan golobček zelo redek primer, naravnost edinstven.

Opisani stebel je tvoril najbrž zaključek korne pregraje ob vhodu iz ladje v presbiterij. Del ostale pregraje so našli v neposredni bližini; okrašena je s četverokoti, v katerih se nahajajo medaljonski križi ⊕ in rozete iz listov granatnega jabolka, ki pomeni rodovitno kri Kristusovo in mučencev. (Slično v Theurniji!) Poleg tega so našli v Ptujju še ploskovito obdelan kapitelj, ki spominja na t. zv. teodozijanske kapitele v Benetkah in Stobiju ter še nekaj manjših fragmentov.

Važna sta tudi dva votivna bronasta svečnika z Rogoznice pri Ptujju. Prvi, t. zv. Pusinijev, je sestavljen iz Kristusovega monograma $\chi\rho$ v obodu, nad njim pa je držaj v podobi četverolistnega lilijastega cveta. Na obodu je napis: votum Pusinio posuit — Pusinij je obljubo izpolnil. Drugi, Intimijev (Intimius Maximian[us] [fra]tres Crispino posuerunt — Brata Intimij in Maksimian postavila Krispinu v

Slika 4.

spomin — napis na njem) predstavlja prav tako Kristusov monogram, na vsaki strani obdajajočega ga oboda pa sta zgoraj dva držaja v podobi peteroliste lilije. Svečnika sta iz druge polovice 4. stoletja, ko se je Kristusov monogram udomačil (Konstantinovi prapori!) — Iz iste dobe je tudi sličen monogram iz Aemone (v sredi prelukljan, na obodu pet krogov kot okras). Monogram, ki je bil najden v Škocjanski jami, nosi še obe črki A in Q, »Začetek in Konec«, apokaliptičen simbol Boga. Svečnika iz Rogoznice sta stala najbrž v presbiteriju tamkaj domnevane pokopališke cerkvice.

V Ptujju sta se našli tudi dve svetilki oljenki: ena s Kristusovim monogramom, druga s križem na sredi.

Krščanskih nagrobnikov na našem ozemlju še ni bilo najdenih.

Prav tako redki so pri nas zaradi nasilnega pokončavanja cerkva v dobi preseljevanja narodov spomeniki starokrščanskega slikarstva.

Pri izkopavanju celjske bazilike so našli na lepe odlomek talnih mozaikov, podob, sestavljenih iz raznobarnih kamenčkov (predvsem rdečih, rjavih in črnih). Večinoma predstavljajo kolute, po katerih se prepletajo enostavne, iz meandra razvite pletenice; prosti ogli so napolnjeni s simbolnimi golobčki z vejico v kljunu ali brez nje, z rastlinskimi listi itd. Često se ponavlja medaljonski križ, lipin list in podobno. Ohranjenih je tudi več mozaičnih napisov kot n. pr.: IVSTINIA | NVS DIAC | oNVS FP | CXX; LEO | (SC)oLASTICVS | ... IN ... S | in podobno. Tudi v koroški Theurniji se je v severni stranski kapeli tam izkopane starokrščanske cerkve našel lep talni mozaik iz ca. l. 500. 12 polj zavzemajo razni simboli, okoli njih je bogata ornamentika; vmes je tudi napis z imenom ustanoviteljev: Ursus in Ursina.

Po tem, da so že tla omenjenih cerkva razmeroma bogato in okusno okrašena, moremo sklepati, da so bile tudi stene ladje, zlasti pa apside po vzoru italjskih starokrščanskih cerkva bogato dekorirane z mozaiki. To je le domneva; ostankov ni.

Že v 3. stol. po Kr. se je v naših krajih začel rimski živelj umikati barbarskim napadom. 254.—284. l. so opustošili Panonijo Kvadi in Sati, sledili so jim Goti, nato Huni, dokler niso Slovenci zadali stari rimski civilizaciji smrtnega udarca s tem, da so razrušili še tista mesta, ki so jih njih predhodniki pustili kolikor toliko cela.

Kakšen pomen ima torej starokrščanska umetnost na poznejši umetnostni razvoj našega ozemlja? Razmeroma majhen. Preseljevanje narodov, vpadi Hunov, Gotov in končno Slovencev so uničili spomenike antične in krščanske kulture. Ko se je med mladimi narodi pričelo širiti krščanstvo, je to pot osnovalo svojo umetnost že na karolinski in romanski umetnosti. Neposredna kontinuiteta med rimsko-krščansko arhitekturo in arhitekturo poznejše dobe se je obdržala le v Primorju, zlasti v Istri in vztrajala kot »soodločujoč element«. Po njenih tradicijah se je inspiriralo podeželsko stavbarstvo, dočim so v notranje dežele Koroške, zgornje Kranjske in Štajerske prinesli novi misijonarji, ki so prihajali predvsem iz Salzburga in južnonemških samostanov, že arhitekturni tip in upodabljačo umetnost pokarolinske dobe.

(Dalje.)

Dogodivščina na morju

Jón Svensson (Nonni)

Slišal sem, kako so govorili z dečki; Harald jim je bil pa za tolmača.

Medtem sem si že toliko opomogel, da sem zaklical, kolikor sem mogel: »Na pomoč! Tu sem.«

Slišali so me. Angleški pogovor je takoj utihnil in nek visok dečki glas je zavpil: »K ladji, k ladji! On je spredaj pred ladjo!«

»Tu sem, tu sem,« sem neprenehoma ponavljal. Kmalu sta bila oba čolna pri meni.

Vsevprek so dečki kričali: »Nonni! Nonni! Kje si?«

Ker mi je samo glava gledala iz vode, so me težko odkrili.

Mornarji z izkušenimi očmi so me prvi našli. Takoj me je nekdo z močnimi rokami zgrabil in me dvignil v rešilni čoln.

»Poor little boy! Poor little boy! (Ti ubogi dečko!)« me je mornar prijazno nagovarjal ter me držal na rokah.

Tudi drugi so me prijazno tolažili: »We will help you. Do'nt be afraid!«

»Hočemo ti pomagati. Ne boj se!« je razlagal Harald.

Mornarji so čoln zopet dvignili in privezali, mene pa so nesli na krov.

»Pojdimo še mi za njimi in ostanimo pri Nonniju, dokler se ne pokrepča,« sem slišal govoriti malega Elisa.

Arni je privolil in vsi dečki so splezali po vrvi na krov, čoln so pa spodaj privezali. Nato so šli za mornarjem, ki me je nesel.

»All right!« so se smejali mornarji. »Lahko ostanete.«

Prižgali so nekaj svetilk in z začudenjem smo videli, da je bilo na ladji vse lepše in imenitnejše, kot smo si predstavljali.

»Kakšna krasota!« sem slišal govoriti nekega dečka.

Vsi so bili radovedni, kaj bodo ti tuji mornarji počeli z menoj.

Elis je stopil tesno k meni in tolažeč me, mi je stiskal roko.

Mornar, ki me je nesel na rokah, je prijazno pogledal majhnega dečka in ga vprašal: »Your brother? (Tvoj brat?)«

»No, but his friend (samo prijatelj),« mu je odgovoril Harald.

Mornar je obema prijazno pokimal.

Nenadoma je Elis odkril kri na moji glavi. Ves v skrbeh je rekel: »Ves krvav je po glavi,« in pokazal mornarju krvavo oteklino na moji glavi.

Posvetili so z lučjo in preiskali rano. Nekaj so se pogovarjali, kot da bi se posvetovali.

Ko so se zedinili, je nekdo skočil po stopnicah v medkrovje. Drugi so pa čakali, da se vrne.

Kmalu se je mornar vrnil in za njim neki lepo napravljen gospod.

Brž so se mu dečki odkrili in ga s spoštovanjem gledali.

Nosil je dokolenke in na nogah čevlje s srebrno zaponko.

»Who is this Gentleman? (Kdo je ta gospod?)« je tiho vprašal Harald mornarja.

»His Lordship,« je tiho odvrnil mornar.

Bil je torej lord sam.

Mornar, ki me je nesel na rokah, mu je šel nekoliko naproti in mu pokazal rane na moji glavi.

Gospod me je s skrbjo pogledal in na kratko spraševal mornarje. Dal je nekaj povelj in z roko pokazal na bližnja vrata. Prijazno me je potrepljal po rami in se vrnil v svoj salon.

Mornarji so odprli pokazana vrata in me nesli po stopnicah navzdol. Elis in tovariši so mi sledili.

Prinesli so me v čudovito lepo sobo. Izpod stropa je visela velika svetilka, ki so jo brž prižgali. Ob stenah so stale žametne klopi, v sredi več mizic in okroglih stolov, vse iz najboljšega mahagonijevega lesa. Ob vsaki steni je stala postelja, vse pokrite z rdečim pregrinjalom.

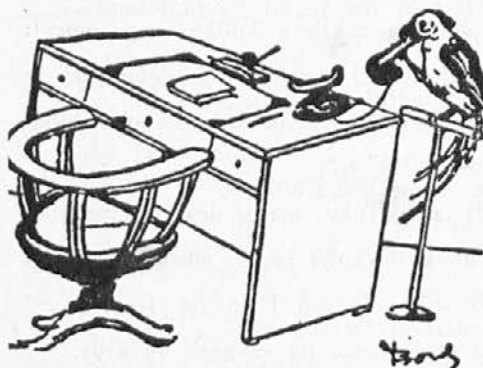
Ko so dečki videli to knežje opremljeno sobo, so obstali, se odkrili in se stisnili v kot. Samo Elis je stopil za menoj in mi držal roko.

Previdno so me posadili na klop. Medtem so pripravili posteljo, prinesli volnene odeje in nekaj oblek. Najprej so slekli mojo mokro obleko, me posušili in me drgnili, da bi me ogreli. Oblekli so me v gorka oblačila in me položili v mehko posteljo.

(Dalje.)

★ ZADNJA STRAN ★

Iznajdljiv dolžnik.

„Oprostite, zaradi boleznj Vas ne morem sprejeti.“

Za bistre glave

1. Številnica

1	1	2	3	4	5	6	podnet
2	7	8	9	10	11	12	nesmisel
3	11	7	13	14	7	13	razstava
4	6	14	6	15	16	2	miljé
5	17	11	1	16	7	5	črnina
6	4	18	19	10	15	13	pobuda
7	18	7	11	6	14	6	del Afrike
8	6	14	6	15	4	20	okolica
9	4	15	4	7	12	7	Homerjev ep
10	1	7	9	15	6	1	naslanjalo
11	8	2	11	4	15	6	sestavek
12	2	14	6	1	6	18	upravitelj
13	11	4	18	4	1	4	italijan. mesto

Namesto števil je treba postaviti pravilne črke. Kdor jih bo dobro izbral, bo dobil v prvi navpični vrsti, brano od zgoraj navzdol, in v zadnji navpični vrsti, brano od spodaj navzgor, važno naročilo.

2. Posetnica

REGINO NOVLJEN,
t. o. l.

Oslo - Volče
Bosna

3. Zlogovnica

ri - ni - ste - bra - ših - tov - me - sto - li.
naj - mo - med - iz - teh - jih - manj
re - ka - ri - ste - Kar - sto - li - te - mu

4. Zapoved

15	11	22	2	Zamenjaj številke s
10	19	23	16	črkami v abeced-
11	5	16	14	nem kvadratu.

5. Konjiček in kralj

M	V	š	o	z	v	d	o	t	a	n	d	n	v	s	a	j
M	o	e	s	l	i	V	o	m	a	i	c	p	o	e	p	
r	n	N	a	l	i	m	i	j	a	v	l	e	o	e	p	o
j	e	r	j	o	s	n	j	j	t	s	v	e	s	v	a	s
t	e	v	a	p	o	b	N	a	d	r	n	l	i	d	n	a
z	o	r	u	e	s	j	e	m	a	o	e	t	j	a	j	e
t	e	a	d	r	i	k	t	a	p	a	n	e	o	g	e	t
j	a	m	i	M	a	n	i	s	S	l	a	i	e	s	v	a

Najboljša rešitev bo nagrajena s krasno knjigo Toth, Pomladni viharji.

Rešitve do 10. januarja 1942.

Rešitve ugank

1. Številnica: Če se zamenjajo številke s črkami, se dobi: „Oko se ne nasiti z gledanjem in uho ne napolni s poslušanjem.“

2. Čarobni kvadrati: 1. kino, Ilek, Nero, okop; 2. kosa, osat, Samo, atom; 3. rasa, ahah, saje, atek; 4. Loke, osel, kepa, elan; 5. rosa, opat, salo, Atos.

3. Besednica: Fran Saleški Finžgar: Gospod Hudournik.

Izmed mnogih rešitev je bil izžreban Boh Alojzij, škof. gimn. v Ljubljani. Nagradno knjigo dobi v upravi.

Poskusi!

Izprazni dobro steklenico z vinom. Vprašaj soigralca, koliko kapljic si upa še dobiti iz prazne steklenice. Najbolj pogumen ti bo odgovoril morda 20. Ti pa lahko staviš za 100 in še več. Če namreč na časopisni papir na tleh steklenico močno otreseš, boš lahko naštel res še zelo mnogo kapljic.

Prih. številka izide 20. januarja 1942.

»Naša Zvezda« izhaja dvakrat v mesecu. Cena za dijake 8 Lir, za druge 12 Lir letno. Izdajatelj in odgovorni urednik dr. Tomaž Klinar. Uprava: Streliška ulica št. 12/II. Uredništvo: Costova 7, Ljubljana. Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič